

מו"פ צפון

חוזה אזורית לנסיונות גליל מערבי

סיכום שנתי של מחקר: השבחה באבוקדו

ניסן תשל"ט, אפריל 2009

חוקר ראשי: דר' ורד יריחמוביץ'

צוות מחקר גליל מערבי: גד איש עם, יצחק רגב, הדר כהן, אדולפו ליון, עזרא אידלמן, עמי להב

הממצאים בדו"ח זה הינם תוצאות של ניסויים,

ואינם מהווים המלצה לחקלאים

מבוא

בישראל נטועים כיום כ- 55,000 דונם אבוקדו, שעיקר יבולם מופנה לייצוא. לזנים המסחריים שלנו יש ליקויים ידועים: פוריות בלתי מספקת (יבול ממוצע של 1.5 עד 1.8 טון/ד' לשנה); סירוגיות גבוהה ביבולים - בייחוד בזנים 'האסי' ו'פינקרטון', וגודל פרי לא מתאים - בעיקר קטן מדי לדרישות השוק ב'האסי'. שני הזנים העיקריים מבחינת השטח בישראל הם 'האסי' (כ- 30%) ו'אטינגר' (כ- 25%). 'האסי' הינו הזן המבוקש בשוקי העולם, המצטיין בעונת קטיף ובחיי מדף ארוכים, בטעם, מרקם והחלפת צבע התואמים את העדפות השוק. ישראל היא היצואן הגדול היחיד שזן זה מהווה אצלו פחות מ- 40% מהיקף הייצוא. הסיבות לכך הן: (1) פרי קטן, (2) יבול סירוגי, (3) אי התאמה אקלימית של זן זה לאזורי הגידול החמים בישראל. סיבות אלו מציבות את 'האסי' רק במקום 3 עד 4 מבחינת הרווחיות בישראל. נסיונות רבים לשפר את החסרונות הללו בישראל צלחו במידה מעטה ולא מספקת. 'האטינגר', שהוא זן שהתגלה והפך למסחרי בישראל, משווק לייצוא אך ורק ע"י ישראל. הוא אמנם מצטיין בגודל ובמראה אטרקטיביים, וביבולים גבוהים ויציבים מאלו של 'האסי', אך התמורה עבורו בשוקי הייצוא נמוכה משמעותית מזו של 'האסי' בשל העדפת השוק זן בעל קליפה שחורה וחזקה. בנוסף, עונת קטיף קצרה ואיכות ירודה בראשית העונה ובסופה מקשים עוד יותר על שיווקו של 'האטינגר'. אם לא היה 'האטינגר' משמש כזן מפרה מצטיין, וכמעט בלעדי של 'האסי', 'הפינקרטון' וה'ארדיטי', היה שיעורו במטעי ישראל נמוך בהרבה, כפי שאמנם מתבטא בנטיעות לאחרונה. בשנים האחרונות ניכרת התרחבות מתמדת ומשמעותית של שוק האבוקדו העולמי, תוך עליה ברמת התחרות והתרחבות הייצור והייצוא של המגדלים באמריקה הדרומית והמרכזית. ישראל מתקשה להשתלב במהלך זה, בשל מגבלות הייצור והשיווק של הזנים המובילים שלה. הפתרון לטווח ארוך של בעיות אלו הוא פיתוח זנים משובחים ויחודיים לישראל, המתאימים לתנאי הגידול שלנו. פיתוח של זנים חדשים יכול להתבצע, בטכנולוגיה של היום, רק בדרך של השבחה מסורתית, ע"י הכלאות.

מטרות המחקר

לייצר, בדרך של טיפוח, בירור ואינטרודוקציה, זני אבוקדו יחודיים משופרים, בעלי פוריות גבוהה ויציבה, המתאימים לתנאי הגידול בישראל ולדרישות שוקי הייצוא. ובמיוחד: (1) למצוא זנים דמויי 'האסי' השומרים על יתרונותיו, אולם בעלי בעלי פרי גדול יותר, פוריות יציבה וגבוהה והתאמה אקלימית לאזורי הגידול בישראל; (2) לברור זנים מוקדמים ומאוחרים מצטיינים, שיאפשרו להאריך את העונה; (3) לטפח זנים מפרים פוטנטיים בעלי ערך שיווקי גבוה, שיוכלו להחליף את האטינגר; (4) לחפש זנים יחודיים איכותיים חדשים, שירחיבו את מגוון הזנים המועדפים בשוק ויקנו יתרון לחקלאי ישראל.

פירוט המחקר

באביב 2007 נאספו בחוות הנסיונות בעכו כ- 2000 זרעים של זנים מאוחרים משובחים, כולם צאצאי דורות 2-1 של תכניות השבחה קודמות. בנוסף יובאו מקליפורניה 300 זרעים מעצי-אם בעלי סטאטוס דומה. במכון וולקאני נבנה מערך הנבטה וגידול לזרעים, והתקבלו מהזרעים הנ"ל כ- 2000 זרעים במצב טוב. בסתיו 2007 נאספו בחווה עוד כ- 1500 זרעים מעצי-אם מקדימים בעלי סטאטוס דומה, והועברו אף הם להנבטה במכון וולקאני. כיום מטופלים במכון וולקאני כ- 3,200 זרעים, אשר אמורים להנטע (על שורשיהם) באפריל 2009. זרעים אלו יושקו במים שפירים. בחוות הנסיונות בעכו הוכשרה חלקה לנטיעה של כ- 2,600 זרעים. שאר 600 הזרעים ינטעו במטע מסחרי בגליל העליון.

המלצות

מומלץ להמשיך במחקר חשוב וארוך טווח זה. יש להמשיך באיסוף זרעים לשם הנבטה, גידול ובירור, ממקורת מגוונים ומשובחים, בקצב של (לפחות) 3,000 עד 5,000 זרעים לשנה.

תודות: ברצוננו להודות למו"פ צפון, אשר מממן את המחקר.